

Відгук

Офіційного опонента на дисертаційну роботу Кушніра Євгена Миколайовича «Оптимізація профілактики ускладнень повного знімного протезування в осіб з гіпосалівацією», представлену до спеціалізованої вченої ради Д.41.563.01 при державній установі «Інститут стоматології та щелепно-лицьової хірургії НАМН України», на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Актуальність теми дисертації

Згідно даним всесвітньої організації охорони здоров'я, вітчизняних дослідників і низки науково-дослідних робіт проведених у нашому науково-дослідному інституті, спостерігається постійна традиція до збільшення осіб з повною відсутністю зубів. При цьому неприємно вражає кількість осіб з даною патологією молодого віку, як таких, і зі зниженою активністю слинних залоз також.

Саме останнє призводить безпосередньо до виникнення різноманітних протезних стоматитів, ускладнює їх клінічну течію і диференційну діагностику та спонукає до оптимізації індивідуальних заходів їх патогенетичного лікування і, особливо, профілактики.

Зважаючи на останнє приємно відзначити, що саме оптимізації методів профілактики і їх удосконаленню і присвячена дана дисертаційна робота і, насамперед, можливості підвищення показників медичної ефективності профілактики ускладнень повного знімного протезування в осіб з гіпосалівацією, шляхом обґрунтування і розробки фітогелів, що містять біофлавоноїди винограду та їх безпосереднього промислового випуску у нашій країні.

Слід також зазначити, що дана дисертаційна робота виконана у повній відповідності з плановою державною науково-дослідною роботою кафедри ортопедичної стоматології Одеського національного медичного університету «Вивчення стану ротової рідини та тканин порожнини рота при зубному протезуванні» (№ДР.0100 U 006456), де здобувач був безпосередньо виконавцем окремих фрагментів зазначеної теми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації та їх вірогідність

Аналізуючи отримані автором дані наукових досліджень, ступінь їх наукової новизни, практичної доцільності їх клінічного застосування та

прикладного значення і, особливо, їх достовірності і обґрунтованості, слід зазначити, що усі вони отримані і базуються на вельми значному обсягу експериментальних, клінічних, лабораторних, а саме: низки функціональних і біохімічних методів та сучасних статистичних методів дослідження для оцінки ступеня достовірності отриманих даних.

Так, стосовно експериментальних досліджень, які були проведені з метою дослідження стану слизової оболонки порожнини рота, що використовувались для безпосередньої оцінки специфічної ефективності муко-адгезивного фітогелю з біофлавоноїдами винограду, здобувачем були проведені 4 серії експериментів на щурах у яких моделювали різні методи отримання гіпосалівації, стоматиту, дізбіозу та методів їх профілактики з використанням фітогелей з біофлавіноїдами та інуліна у різних клінічних сполученнях.

У клінічних дослідженнях було залучено 106 осіб віком 61-74 роки з повною відсутністю зубів, з яких 23 пацієнта з нормальним рівнем слиновиділення, а 83 - з клінічними ознаками гіпосалівації. При цьому, усі пацієнти протезувались повторно.

Поряд з цим, у залежності від рівня салівації і проведеного лікування та профілактики, усі пацієнти були розділені на 3 групи, а саме: 1-а група – 23 пацієнта з нормальним рівнем салівації, як вже було зазначено вище, 2-а група – 39 пацієнтів з гіпосалівацією, яким було призначено електрофорез розчином йодистого калію на ділянку великих слинних залоз по черзі протягом 1 місяця, після накладання протеза і 3-я група – це 44 хворих, яким призначили мукозо-адгезивний фітогель з біофлавоноїдами винограду.

Клінічні ж дослідження включали у себе оцінку ступеню атрофії альвеолярних відростків щелеп, їх тип за класифікаціями Шредера та Келлера. Визначалась також інтенсивність і локалізація атрофічних процесів тканин протезного ложа, їх характер, стан слизової оболонки за ознаками гіперемії, набряку, рухомості слизових тяжів, тощо, а також встановлювався клас слизової оболонки за Супплє.

При цьому для виявлення ступеня вогнищ запалення слизової оболонки під базисами знімних зубних протезів використовувався метод Лесних Н.І., заснований на макрогістологічній реакції з використанням розчину Шиллера-Писарева і 1% розчину тулоїдинового синього.

Функціональна ж активність слинних залоз визначалась здобувачем за методом визначення швидкості салівації розробленого Леонтовичем В.К. і

Петровичем Ю.А. Кислотний показник ротової рідини, тобто рН, визначався за допомогою тест-смужок високої чутливості. При визначенні ступеня міграції лейкоцитів й інтенсивності злушчування епітеліальних клітин у ротовій рідині, використовувався метод Ясиновського М.А у модифікації Сукманського О.І.

Біохімічні ж дослідження передбачали визначення активності каталази, глутатіонрезуктази, еластази, лізоциму, загальної протеолітичної активності за відомими методиками. При цьому за активністю каталази й вмістом МДА, здобувачем розраховувався індекс АПІ за методом Левицького А.П. з співавторами. За методикою даних авторів визначалась також ступінь відносної активності уреазы та відносної активності лізоциму.

Статистична обробка отриманих результатів проводилась з використанням пакета прикладних програм Statistica 10.0 та t-критерію Ст'юдента.

Таким чином, враховуючи наведене вище, можливо з повною впевненістю констатувати, що усі отримані автором науково-прикладні результати базуються на вельми значному обсязі різноманітних експериментальних, лабораторних і клінічних досліджень, підтверджені ретельно проведеною статистичною обробкою, визначаються високим ступенем об'єктивності й ймовірності та повністю відповідають запланованим завданням і меті даної дисертаційної роботи.

Наукова і практична значимість проведених досліджень

На наш погляд, наукова новизна отриманих у даній науково-практичній роботі полягає у тому, що автором дійсно вперше у даній галузі ортопедичної стоматології науково-обгрунтовано доведено про високу медичну ефективність і доцільність безпосереднього застосування у практичній охороні здоров'я нашої країни мукозо-адгезивного фітогелю з біофлаваноїдами винограду у осіб з повною втратою зубів та тлі гіпосалівації при їх ортопедичному лікуванні для запобігання виникнення різноманітних ускладнень.

Саме зазначений вище науковий здобуток і визначив високу ступінь практичного значення його застосування у клінічній стоматології у даній категорії хворих, безпосереднє застосування якого дозволяє зменшити терміни адаптації хворих до повних знімних протезів на 27,2%, збільшити функціональну активність слинних залоз на 17,7% знизити інтенсивність міграції лейкоцитів і злушчення епітеліальних клітин на 24% та зменшити інтенсивність запального процесу слизової оболонки протезного ложа на

22%, відповідно до яких первинна клінічна корекція протезів була необхідна на 15,3% випадків менше, друга на 12,9% і наступні на 20,9% ніж без їх безпосереднього використання.

Отже приймаючи до уваги останнє слід зазначити і вказати на дійсно високу ступінь наукової новизни отриманих результатів та, особливо, їх практичної цінності як з медичної так і соціальної точок зору, що у цілому дозволить значно підняти саму ступінь найбільш якісної і повноцінної реабілітації даної категорії хворих.

Оцінка змісту роботи, зауваження

Дисертаційна робота Кушніра Євгена Миколайовича «Оптимізація профілактики ускладнень повного знімного протезування в осіб з гіпосалівацією», оформлена і побудована за запропонованою ВАК-ом класичною схемою і складається з титульного аркушу, змісту роботи, переліку умовних скорочень, вступу, розділу «Огляд літератури», 4-х розділів власних досліджень, розділу «Аналіз і узагальнення отриманих результатів», висновків, практичних рекомендацій і списку використаної літератури.

У вступі автор, вельми професійно, на підставі виключно по темі низки літературних джерел, обґрунтовує головну мету даної дисертаційної роботи, окреслює спрямовані їй основні завдання по їх виконанню, визначає методи дослідження, які будуть використовуватись по їх реалізації та наводить отримані наукові і прикладні здобутки з його точки зору. Наводиться також перелік науково-практичних конференцій, де були повідомлені й обговорені отримані результати, кількість опублікованих робіт та обсяг і структура дисертації.

Що стосується зауважень, то їх практично немає за винятком декількох побажань мовного характеру, а саме такою також є дисертаційна робота, слів типу «вивчення», «оцінка», тощо, вживання яких носить зовсім інший характер і місце.

Що стосується пункту «Об'єкт дослідження», то його бажано було б також доповнити ще і фразою фітогелем з біофлаваноїдами винограду, а у пункті «Предмет дослідження», як на нас, першочергово вказується який метод розроблено, а вже потім встановлюється ступінь медичної ефективності запропонованих впроваджень.

Інших побажань немає.

У першому розділі дисертації «Проблеми знімного протезування у осіб, що страждають гіпосалівацією», що складається з 2-х підрозділів і викладено на 19 сторінках, здобувачем на вельми високому науковому і літературному рівні, високопрофесійно наводяться літературні дані про різноманітні зміни функції слинних залоз у хворих, що користуються повними знімними зубними протезами, особливо акцентуючи увагу на явища гіпосалівації та методи їх лікування і профілактики з використанням фітогелей.

Слід зазначити, що даний розділ не перевищує 20% від загального обсягу основної частини даної дисертації.

Відносно зауважень, то їх також практично немає за виключенням деяких побажань.

Як на нас, то використане здобувачем словосполучення «Страждалих гіпосалівацією» не зовсім вдале і більш доречним було б його замінити на «хворі з гіпосалівацією» і не більш того.

У другому розділі «Матеріали і методи дослідження», що викладено на 10 сторінках і складається з 4-х підрозділів, автором стисло наводяться основні методики експериментальних, клінічних, клініко-лабораторних, біохімічних і статистичних досліджень, що використовувались у даній роботі, поглиблений аналіз яких засвідчив про їх повну відповідність основній меті і запланованим завданням, високу ступінь інформативності, доступності у використанні, сучасності і обґрунтованості їх вибору.

Зауважень немає.

3-й розділ «Експериментальне вивчення патогенетичних особливостей розвитку стоматиту і гіпосалівації, обґрунтування використання фітогелю з біофлаваноїдами винограду», що складається з 4-х підрозділів і викладено на 16 сторінках, присвячено визначенню предисбіотичного і протизапального стану у слизовій оболонці порожнини рота крижанів при гіпосалівації (1-а серія), особливостей при цьому запального процесу (2-а серія), визначення впливу фітогелю з біофлаваноїдами винограду на слизову оболонку порожнини рота крижанів в умовах генералізованого дісбіозу (3-я серія) та встановлення лікувально-профілактичної дії екстракта з листя винограду на дану слизову оболонку з експериментальним стоматитом на тлі гіпосалівації. Доведено про високу ступінь лікувально-профілактичної дії екстракту із виноградних листів при стоматитах з явищами гіпосалівації та їх спроможності до нормалізації дісбіозу і запалення у слизовій оболонці.

Визначно отримані у даному розділі показники дозволили пропонувати даний екстракт при безпосередньому лікуванні подібних хворих з повними знімними протезами.

Зауважень також немає.

У 4-му розділі «Клінічна оцінка ефективності використання фітогеля з біофлаваноїдами винограду у осіб з гіпосалівацією при використанні повних знімних протезів», що складається з 7-ми підрозділів і викладено на 34 сторінках, автором надаються результати дослідження рН ротової рідини у пацієнтів з повними знімними протезами з і без гіпосалівації, швидкості слиновиділення у даної категорії хворих при використанні фітогелю з біофлаваноїдами винограду та результати визначення проби Ясиновського у модифікації Сукманського О.І. з різним рівнем салівації.

Окрім цього автором ретельно проводиться оцінка стану слизової оболонки під базисами повних знімних протезів у пацієнтів з різним рівнем салівації, визначається динаміка адаптації даної категорії хворих у залежності від проведеного лікування та встановлюється клінічна ефективність запровадженого методу за даними кількості відповідних корекцій знімних протезів.

Аналізуючи отримані здобувачем у даному розділі результати потрібно засвідчити, що використання фітогелей з біофлаваноїдами винограду при повному знімному протезуванні у хворих з гіпосалівацією, призводить до значного скорочення строків адаптації до них, а саме на 27,2% та істотно знижує саму потребу у корекціях протезів на 21,9-79,5% у залежності від терміну їх клінічного використання.

Зауважень щодо даного розділу немає.

У 5-му розділі «Біохімічні дослідження ротової рідини осіб з гіпосалівацією після повного знімного протезування», який викладено на 9 сторінках, ще раз додатково довели, тепер вже на біохімічному рівні, про високу ступінь медичної ефективності застосування фітогеля з біофлаваноїдами винограду у хворих з повними знімними протезами, завдяки якій достатньо суттєво збільшується неспецифічна резистентність (в 2 рази), знижується загальна протеолітична активність (на 39,6%), інтенсивність перекисного окиснення ліпідів (на 10%) та зменшення мікробного обсеменіння порожнини рота на 44,6%, що безпосередньо свідчить про нормалізацію метаболічних процесів, що виникли на тлі гіпосалівації і накладанні повних знімних протезів.

Зауважень до даного розділу немає.

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» викладено і оформлено у повній відповідності з основними вимогами ВАК України і включає в себе всебічний аналіз власних досліджень, їх порівняльний аналіз з найближчими аналогами та рекомендовані практичні рекомендації щодо безпосереднього їх запровадження у клінічній стоматології нашої країни. Зауважень немає.

Висновки і практичні рекомендації цілком віддзеркалюють усі отримані результати у даній дисертаційній роботі та оформлені у повній відповідності з основними вимогами стосовно їх викладання.

Список використаних літературних джерел містить в собі 195 джерел, з яких 106 латиницею.

Дисертацію оформлено окремим текстом, викладено на російській мові та складається з 132 сторінок. Проілюстровано 32 таблицями і 28 малюнками.

Результати дисертаційної роботи, основні її наукові положення, здобутки, висновки, практичні рекомендації, були відображені у 9 наукових працях з яких: 5 статей (1 у закордонному журналі), 1 патент України на корисну модель, 3 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Автореферат дисертації цілком віддзеркалює основні отримані результати та окреслені наукові положення та практичні рекомендації.

Отже, наведене вище повністю свідчить, що подана до офіційного захисту дана дисертаційна робота, виконена і оформлена на достатньо високому науково-методичному рівні з дотриманням усіх вимог ВАК України і безумовно заслуговує на позитивну оцінку.

Суттєвих зауважень щодо проведення досліджень, їх аналізу, викладання матеріалів, об'єктивності отриманих результатів та оформлення дисертації практично немає.

Разом з тим, у процесі рецензування виник ряд дискусійних питань, що потребують додаткового пояснення, а саме:

1. Поясніть будь ласка, чому така розбіжність у показниках повторних корекцій, а саме від 21,9% до 79,5%, при визначенні медичної і соціальної ефективності запропонованого Вами фітогелю?

2. Яким чином Ви визначали строки адаптації хворих до повних знімних протезів?
3. Яка перспектива клінічного використання запропонованого Вами мукозо-адгезивного гелю з біофлаваноїдами винограду у масштабах нашої країни?

Висновок

Дисертаційна робота Кушніра Євгена Миколайовича «Оптимізація профілактики ускладнень повного знімного протезування в осіб з гіпосалівацією», є завершеною, самостійно виконаною науково-прикладною роботою, присвячену вирішенню важливого наукового і практичного питання – підвищенню ефективності профілактики ускладнень повного знімного протезування в осіб з гіпосалівацією шляхом розробки та обґрунтування застосування фітогелю, що містить біофлаваноїди винограду.

За своєю актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, дана дисертаційна робота повністю відповідає п.11 «Порядку присудження наукових ступенів, присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів №567 від 24.07.2015 р. (із змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів №656 від 19.08.2015 р.), які ставляться до кандидатських дисертацій, а її автор безумовно заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Офіційний опонент:

Завідувач відділення ортопедичної стоматології

ДУ «Інститут стоматології і щелепно-лицьової хірургії

НАМН України»

Доктор медичних наук, професор

/Лабунець В.А./

